

Joachim Roman Bar

Sprawy polskie w Kongregacji do Spraw Świątych

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 18/3-4, 351-359

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Sprawy polskie w Kongregacji dla Spraw
Świętych**

Wstęp

Na początku października 1974 r. było prowadzonych 53 polskich spraw beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych. W stosunku do innych krajów europejskich, zwłaszcza Włoch, Francji i Hiszpanii nie jest to liczba wysoka, ale musimy stwierdzić, że zwłaszcza po drugiej wojnie światowej wzrosło u nas zainteresowanie procesami beatyfikacyjnymi i widać większy wysiłek, aby je przeprowadzić i szczęśliwie ukończyć.

Celem lepszego zrozumienia co jest osiągnięte dla danej sprawy beatyfikacyjnej a co należy jeszcze wykonać, trzeba przypomnieć, że według prawa kodeksowego (kan. 2038—2064) pierwszym etapem do beatyfikacji jakiegóż Sługi Bożego był proces informacyjny, przeprowadzony w diecezji przez biskupa. Po wydaniu w Kongregacji dekretu „wprowadzenia sprawy” (decr. introductionis Causae) następował proces apostolski. Nowe zasady wprowadził pap. Paweł VI motu proprio *Sanctitas clarior* z dnia 19 marca 1969 r. (AAS 61, 1969, 149—153): został zniesiony proces informacyjny, a pozostał tylko jeden proces tzw. kognicyjny diecezjalno-apostolski. Do rozpoczęcia tego procesu musi jednak ordynariusz miejscowy posiadać zgodę Stolicy Apost. (nihil obstat). Oczywiście zanim ta zgoda zostanie wydana należy przeprowadzić wstępne badania i przedstawić dokumentację w Kongregacji d/s Świętych (Por. Bar, *Przygotowania do rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego*, Prawo kanon. 17 (1974) nr 1—2 s. 225—231).

Skoro zostanie wydany dekret „wprowadzenia sprawy” obecnie praca w Kongregacji zmierza do uzyskania dekretu heroiczności cnót. Uzyskanie takiego dekretu poprzedza długi i żmudny okres wysiłku postulatora, adwokata i urzędników Kongregacji.

Wszystkie sprawy polskie znajdujące się w Kongregacji były przygotowane według procedury przed motu pr. *Sanctitas clarior*, a dla niektórych z nich nie był przeprowadzony proces apostolski, gdyż do roku 1969 nie osiągnęły dekretu „wprowadzenia sprawy”. Obecnie mogą obejść się bez nowego procesu, o ile są dokładne świadectwa o cnotach Sługi Bożego, albo może się odbyć proces uzupełniający. Zakładając, że proces uzupełniający jest zbyteczny, dana sprawa po uzyskaniu dekretu „wprowadzenia” będzie nastawiona na uzyskanie dekretu heroiczności cnót.

W przedstawionym przeglądzie polskich spraw beatyfikacyjnych wy-

dzielił kilka grup, aby lepiej uzmysłwić sobie stopień zaawansowania danego procesu beatyfikacyjnego. Przy ustalaniu danych odnoszących się do aktualnego stanu procesów korzystałem z pomocy O. dra Michała Machejka, sekretarza Postulatorskiego Ośrodka Studiów w Rzymie i od kilku miesięcy postulatora gener. spraw polskich, które nie posiadają osobnego postulatora. Za życzliwą pomoc składam podziękowanie.

I. Procesy rozpoczęte w diecezjach przed 1969 r.

Akta procesów nie zostały jeszcze doręczone do Kongregacji d/s Świętych, ale sprawy te rozpoczęte przed wydaniem motu pr. „Sanctitas clarior” nie potrzebują wstępnego pozwolenia Stolicy Apost. Po ukończeniu procesu w diecezji można będzie starać się o dekret „wprowadzenia sprawy”.

Są to procesy następujących Sług Bożych:

Bilczewski Józef (1860—1923)

arcybp. Ukończony proces o sławie świętości i cnotach. Trwa proces dla zebrania pism.

Darowska z Kotowiczów Marcelina (1827—1911)

współzałożycielka Zgrom. Córek Niepokalanego Poczęcia N.M.P. Trwa proces zebrania pism, ukończony proces o sławie świętości, życia i cnót.

Feliński Zygmunt Szczęśny (1822—1895)

arcybiskup warszawski, założyciel Zgrom. Sióstr Rodziny Maryi. Proces w Warszawie na ukończeniu, prowadzony drogą historyczną.

Frelichowski Stefan Wincenty (1913—1945)

kapłan diec. chełmińskiej. Proces informacyjny w toku.

Hozjusz Stanisław (1504—1579)

biskup warmiński, kardynał. Starania procesowe od 1923 r., przed 1939 r. przeprowadzone wstępne badania i częściowo zebrano pisma w diec. chełmińskiej, od 1968 r. prace procesowe prowadzi diec. warmińska.

Kajsiewicz Ambroży Józef Hieronim (1812—1873)

kapłan, współzałożyciel Zgrom. Księży Zmartwychwstańców. Proces informacyjny rozpoczęty, ale nie jest kontynuowany.

Karłowska Maria (1865—1935)

założycielka Zgrom. Sióstr Pasterek od Opatrzności Boskiej. Proces rozpoczęty w Pelplinie 1965 r., są przesłuchani świadkowie.

Karska Józefa (1823—1860)
założycielka Zgrom. Córek Niepokalanego Poczęcia N.M.P. Proces informacyjny rozpoczęty w 1949 r.

Kozal Michał (1893—1943)
biskup pomocn. w diec. włocławskiej.

Łubieński Bernard (1846—1933)
kapłan Zgrom OO. Redemptorystów.

Rolewski Kazimierz Jan Adam (1887—1936)
kapłan archid. poznańskiej. Proces rozpoczęty w Poznaniu 1966 r.

Semenenko Piotr Adolf Konstanty (1814—1886)
współzałożyciel Zgrom. Księży Zmartwychwstańców. Proces beat. rozpoczęty w diec. rzymskiej w 1951 r.

Smolikowski Paweł Klemens (1849—1926)
kapłan Zgrom. Księży Zmartwychwstańców. Proces beat. rozpoczęty w Krakowie w 1966 r.

Szymkowiak Saneja Janina (1910—1942)
serafitka. Proces w Poznaniu, na ukończeniu, przesłuchani świadkowie.

Zychliński Aleksander (1889—1945)
kapłan archid. poznańskiej. Proces rozpoczęty w Poznaniu 1968 r.

II. Prośba o rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego

Według nowej procedury rozpoczną się procesy następujących Sług Bożych, o ile Kongregacja d/s Świętych wyda dekret „nihil obstat”:

Kryszkiewicz Bernard (1915—1945)
kapłan ze Zgrom. OO. Pasjonistów. Prośbę o „nihil obstat” przesłał biskup płocki B. Sikorski w 1972 r.

Lament Bolesława (1862—1946)
założycielka Zgrom. Sióstr Misjonarek św. Rodziny. Prośbę o „nihil obstat” przesłał bp H. Gulbinowicz w 1973 r.

Nastatówna Leonia (1903—1940)
profeska Zgrom. Służebniczek Niepokalanego Poczęcia N.M.P. ze Starej Wsi. Prośbę o „nihil obstat” wniósł biskup przemyski Ignacy Tokarczuk w 1970 r.

III. Starania o dekret „wprowadzenia sprawy”

Po przetłumaczeniu procesów na jęz. łaciński lub włoski, otrzymuje postulator kopię urzędową. Teraz może rozpocząć się praca w Postulacji a następnie w Kongregacji celem otrzymania dekretu „wprowadzenia sprawy”. Trzeba przygotować pozycję o pismach i otrzymać dekret co do pism (że nie zawierają niczego przeciw wierze i moralności). Następnie wydrukować „summarium” procesu, postarać się o listy postulacyjne informację adwokata (obronę). Pozycja odpowiednio przygotowana przechodzi do rąk Promotora gener. Wiary a potem (uzupełniona) do rąk urzędników Kongregacji.

Na tym etapie jest najwięcej polskich spraw:

Baliński Jan Wojciech (1869—1948)

kapłan diec. przemyskiej. Wydrukowana pozycja odnośnie do pism.

Bojanowski Edmund Stanisław Wojciech (1814—1871)

człowiek świecki, założyciel Zgrom. Sióstr Służebniczek Niepokalanego Pocz. N.M.P. U postulatora kopia urzędowa procesu. Sprawa skierowana na drogę historyczną, dlatego trzeba zebrać dalsze dokumenty.

Dominik Konstantyn (1870—1942)

biskup pomocn. w diec. chełmińskiej. Kopia urzędowa procesu w postulatora.

Katarzyniec Wenanty Józef (1889—1921)

kapłan zakonu OO. Franciszkanów (OFMConv.). Kopia urzędowa procesów w Postulacji.

Komorek Rudolf Józef (1890—1949)

kapłan, salezjanin. Kopia urzędowa procesu w Postulacji.

Kosiba Alojzy Piotr (1855—1939)

brat zak. OO. Reformatorów (OFM). Wydany dekret co do pism. „Summarium” procesu w opracowaniu.

Kowalczyk Antoni (1866—1947)

brat zgrom. Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej (OMI).

Kowalska Faustyna Helena (1905—1938)

profeska Zgrom. Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia.

Koźmiński Honorat Wacław (1829—1916)

kapłan zak. OO. Kapucynów, założyciel wielu zgromadzeń zakonnych. Wydany dekret co do pism. W opracowaniu jest „Summarium” procesu.

Kózka Karolina (1898—1914)

osoba świecka, męczenniczka. Jest wydany dekret co do pism, w druku „Summarium” procesu.

Ledóchowska Urszula Julia (1865—1939)

założycielka Zgrom. Sióstr Urszulanek Najśw. Serca Jezusa Konającego. Pozycja gotowa do wręczenia Promotorowi gen. Wiary. Nadto są przeprowadzone procesy w sprawie dwu cudów.

Lewoniuk Wincenty i XII Towarzyszy (męczennicy podlascy) (+ 1874). Wydrukowana w 1971 r. pozycja dla wprowadzenia sprawy.

Łoziński Zygmunt (1870—1932)

biskup piński. Wydany dekret co do pism. Wydrukowane „Summarium” procesu i informacja adwokata.

Malczewska Wanda Justyna Nepomucena (1822—1896)

osoba świecka.

Markiewicz Bronisław Bonawentura (1842—1912)

kapłan, założyciel męskiego i żeńskiego Zgrom. św. Michała Archanioła. Wydany dekret co do pism, w druku „Summarium” procesu.

Osmołowski Hadrian Piotr (1938—1924)

kapłan zak. OO. Bernardynów (OFM). Akta procesu informacyjnego przekazane w 1974 r. do Kongregacji.

Pelczar Józef Sebastian (1842—1924)

biskup przemyski. Wydrukowane „Summarium”, gotowe do druku listy postulacyjne i informacja.

Salawa Aniela (1881—1922)

osoba świecka, należała do III Zakonu Świeckiego św. Franciszka. Jest wydany dekret co do pism, wydrukowane „Summarium” procesów i listy postulacyjne, praca nad informacją.

IV. Starania o dekret heroicności cnót

Skoro jest wydany dekret „wprowadzenia sprawy” przystępuje postulator w obecnej procedurze do przygotowania pozycji dla heroicności cnót. Przed 1969 r. następował tutaj proces apostołski, a potem można by-

ło przystąpić do przygotowania pozycji o heroicznosci cnót. Pozycja do dyskusji nad heroicznoscią cnót zawiera m. in. „Summarium” procesów, uwagi Promotora gener. Wiary, odpowiedź adwokata wnioski (vota) teologów.

Starania o utrzymanie dekretu heroicznosci cnót są czynione dla nast. Sług Bozych, dla których zostały przeprowadzone procesy apostołskie:

Borzęcka z Chludzińskich Celina Rozalia Leonarda (1833—1913)
założycielka Zgrom. Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa. Proces apost. zakończony w 1967 r. Są opinie (vota) teologów.

Borzęcka Jadwiga Petronela Klementyna (1863—1906)
współzałożycielka Zgrom. Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa. Proces apost. zakończony w 1968 r. Są opinie (vota) teologów.

Chmielowski Albert Adam (1845—1916)
założyciel Zgromadzeń Braci i Sióstr Posługujących Ubogim III Zakonu św. Franciszka. Proces apost. zakończony w 1968 r. Są wydrukowane 3 opinie (vota) teologów.

Czartoryski August Franciszek (1858—1893)
kapłan, salezjanin. Przygotowana pozycja do ostatniej dyskusji w Kongregacji.

Kalinowski Rafał Józef (1835—1907)
kapłan, karmelita bosy. Są gotowe uwagi Promotora gen. Wiary.

Papczyński Stanisław Jan (1631—1701)
kapłan, założyciel zak. OO. Marianów. Procesy odbyte w XVIII wieku, od 1953 r. nowe starania w Kongregacji. Jest przygotowana do druku pozycja historyczna.

Siedliska Franciszka Józefa (1842—1902)
założycielka Zgrom. Sióstr Najśw. Rodziny z Nazaretu (nazaretanek). W druku uzupełnienia pozycji, odpowiedź na wysunięte trudności.

Truszkowska Angela Zofia Kamila (1825—1899)
założycielka Zgrom. Sióstr św. Feliksa (felicjanek). Pozycja w sprawie heroicznosci cnót została przekazana Kongregacji.

Wyszyński Kazimierz January Franciszek (1700—1755)
kapłan, marianin. Procesy odbyte w XVIII wieku, nowe starania w Kongregacji od 1953 r.

V. Uzyskany dekret heroiczności cnót

Dwie polskie sprawy zostały ukończone wydaniem dekretu heroiczności cnót. Do przeprowadzenia beatyfikacji trzeba w Kongregacji przedstawić po dwa cuda działane przez Boga za przyczyną tych Sług Bożych:

Chyliński Rafał (1694—1741)

kapłan, franciszkanin (OFMConv.). Dekret heroiczności cnót wydany w 1949 r. Sprawa nie posuwa się naprzód, gdyż nie zostały przedstawione cuda.

Ledóchowska Maria Teresa (1863—1922)

założycielka Sodalicji św. Piotra Klawera. Dekret heroiczności cnót wydany w 1970 r. Odbyła się pierwsza dyskusja nad zatwierdzeniem dwu cudów przedstawionych do beatyfikacji.

VI. Procesy kanonizacyjne

Po przeprowadzeniu beatyfikacji można zaraz przystąpić do procesu kanonizacyjnego, ale należy przedłożyć do zatwierdzenia dwa cuda dokonane za przyczyną Błogosławionego, po beatyfikacji. Najpierw jednak musi być wydany przez Kongregację dekret „wznowienia sprawy” (reassumptio Causae). Aby uzyskać ten dekret, postulator przedstawia krótki opis cudów działanych za przyczyną Błogosławionego i kilka listów postulacyjnych. Skoro Kongregacja wyda dekret „wznowienia sprawy” można przystąpić do przeprowadzenia procesu odnośnie do cudów.

Gdy chodzi o Błogosławionych, którzy zostali beatyfikowani przez zatwierdzenie kultu, dochodzi nowa praca, zgodnie z obecną praktyką Kongregacji, bo trzeba przeprowadzić badania co do świętości życia danego Błogosławionego i uzyskać dekret heroiczności cnót. Z tego powodu proces kanonizacyjny bardzo się przeciąga, a dla niektórych praw wogóle nie ma nadziei jego pomyślnego zakończenia z braku odpowiednich źródeł. Trudność ta zaznacza się szczególnie przy procesach polskich Błogosławionych.

Zostały rozpoczęte procesy kanonizacyjne następujących Błogosławionych:

Bł. Jan z Dukli (+ 1484)

kapłan zak. OO. Bernardynów, beatyfikowany w 1733 r. przez zatwierdzenie kultu. Dekret „wznowienia sprawy” w 1948 r., jest przeprowadzony proces o jednym cudownym uzdrowieniu. Materiały historyczne odnoszące się do życia i cnót zostały zebrane i przesłane do postulatora.

Bł. Kinga (1234—1292)

klaryska, beatyfikowana w 1690 r. przez zatwierdzenie kultu. Proces ka-

noniz. rozpoczął się już w XVIII wieku, nowe starania od 1935 r. W diec. tarnowskiej Komisja Histor. zbiera materiały o życiu i kulcie bł. Kingi.

Bł. Szymon z Lipnicy (+ 1482)

kapłan zak. OO. Bernardynów, beatyfikowany w 1685 r. przez zatwierdzenie kultu. Dekret „wznowienia sprawy” w 1948 r., jest przeprowadzony proces o dwo cudownych uzdrowieniach. Materiały historyczne o życiu i cnotach bł. Szymona zostały już skompletowane i są w opracowaniu w Postulacji.

Bł. Wincenty Kadłubek (+ 1223)

biskup, cysters, beatyfikowany w 1764 r. przez zatwierdzenie kultu. Proces kanoniz. od 1962 r. Jest wydrukowana pozycja o życiu i cnotach Błogosławionego, jako przygotowanie do dyskusji w Kongregacji.

Uwaga: Są rozpoczęte prace nad zebraniem materiałów historycznych odnoszących się do bł. *Władysława z Gielniowa (+ 1505)*, beatyfikowanego w 1750 r. przez zatwierdzenie kultu, ale nie został jeszcze wydany dekret „wznowienia sprawy”.

VII. Procedura wyjątkowa

Osoby zmarłe w opinii świętości przed 1534 r. a cieszące się kultem publicznym można beatyfikować w sposób odbiegający od zwykłych zasad procesu beatyfikacyjnego, czyli przy zachowaniu procedury wyjątkowej (por. kan. 2125—2135). Tę procedurę stosuje się narazie do:

Jadwigi Królowej (1374—1399)

W 1949 r. odbył się w Krakowie proces historyczny, akta są w Kongregacji. W 1974 r. został ukończony w Krakowie proces o kulcie oddawanym Królowej Jadwidze, wzywanej jako „błogosławionej”. Akta procesów są obecnie w opracowaniu.

VIII. Dodatek: Rozpoczęte prace przygotowawcze

Tytułem uzupełnienia trzeba wspomnieć o osobach cieszących się sławą świętości, dla których są wykonane pewne prace przygotowawcze, ale proces kanoniczny według dzisiejszych zasad jeszcze się nie rozpoczął:

Baudiss Wojciech Maria (1842—1926)

kapłan zak. OO. Jezuitów.

Bernard z Wąbrzeźnia, Błażej Pączerek (1575—1603)

kapłan zak. OO. Benedyktynów.

Dudzik Józefa (1860—1918)

założycielka Zgrom. Sióstr Franciszkanek bł. Kunegundy w Chicago.

Fordon Melchior Józef (1862—1927)

kapłan zak. OO. Franciszkanów (OFMConv.).

Stanisław Kazimierz (ok. 1430—1489)

kapłan zak. kanoników regularnych laterańskich w klasztorze przy kościele Bożego Ciała w Krakowie.

Joachim Roman Bar OFMConv.